

บ้านมั่นคงตะนาวสี... บ้านแห่งความหวัง สร้างโอกาส และกอบกู้ศักดิ์ศรีของคนจน

เรื่อง : นูร์ฮัน ไพเราะ

เรียบเรียง : เรวดี อุลิต

วันนี้... เมื่อใครสักคนเดินเข้ามาในชุมชนตะนาวสี สิ่งแรกที่สัมผัสได้ไม่ใช่แค่บ้านที่เรียงรายอย่างเป็นระเบียบ แต่คือความอบอุ่นของผู้คนที่ร่วมสร้างและดูแลกันด้วยหัวใจ ชุมชนแห่งนี้จึงไม่ใช่แค่ “ที่อยู่” แต่คือ “ชีวิต” ที่เติมไปด้วยความหวัง โอกาส และศักดิ์ศรี และนี่คือความภาคภูมิใจสูงสุดของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงชุมชนตะนาวสี ที่ได้พิสูจน์ว่าการรวมพลังของประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เคยเป็นไปไม่ได้ให้เป็นจริงได้อย่างสง่างาม

รากเหง้าของความไม่มั่นคง: สภาพพื้นที่และปัญหาของชุมชนตะนาวสี

ชุมชนบ้านมั่นคงชุมชนตะนาวสี ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เป็นชุมชนมุสลิมที่มีความเข้มแข็งด้านศาสนาและวัฒนธรรม เดิมทีสมาชิกชุมชนกระจัดกระจายอยู่ในบ้านเช่าในเขตเทศบาลตำบลสะเตงนอก รวมถึงครอบครัวจากตำบลจะก๊ะ อำเภอรามัน และกลุ่มครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บุกรุกที่ดินรถไฟในหมู่ที่ 4 บ้านป้อเตาะ

ในปี 2553 ชุมชนเริ่มจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาที่อยู่อาศัย ต่อมาได้พัฒนาเป็นสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงชุมชนตะนาวสี จำกัด ซึ่งใช้สหกรณ์เป็นฐานในการดำเนินงานร่วมกัน และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. จำนวนกว่า 21 ล้านบาท เพื่อเป็นงบประมาณในเรื่องการจัดซื้อที่ดิน วางผังชุมชน พัฒนาระบบสาธารณูปโภค และที่อยู่อาศัยใหม่ รวมถึงพัฒนาอาชีพของสมาชิกและสภาพแวดล้อมโดยรอบ โดยได้รับการสนับสนุนจาก พอช. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ก่อนการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนตะนาวสี ประสบปัญหาด้านต่างๆ ที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัย จากการที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ชาวบ้านใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อยอาศัยอยู่ในบ้านเช่าหรือบุกรุกอยู่ในที่ดินของรัฐ เช่น

ที่ดินการรถไฟแห่งประเทศไทย ทำให้เสี่ยงต่อการถูกไล่ที่และไม่มี ความมั่นคงในชีวิต สภาพบ้านเก่าทรุดโทรม และไม่มี ความปลอดภัย พื้นที่อยู่อาศัยแออัด ไม่ถูกสุขลักษณะ ส่งผลเสียต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ อีกทั้งยังขาดแคลนระบบ สาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ระบบระบายน้ำ ไฟฟ้า และถนนที่เพียงพอ

คนในชุมชนเองก็ยังขาดการรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วม ส่งผลให้ขาดความสามัคคี และไม่มีการจัดการตนเอง อย่างเป็นระบบ และเนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค่าขายเล็กๆ น้อยๆ และครูสอนศาสนา จึงมี รายได้ไม่แน่นอน ส่งผลให้รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ไม่มีเงินมากพอที่จะออม และยังมีภาระหนี้สินจากค่าใช้จ่ายในชีวิต ประจำวัน ทำให้ไม่สามารถวางแผนการเงินระยะยาวได้

จากที่ดินเข้าสู่เจ้าของบ้าน: เส้นทางสู่ศักดิ์ศรีและความมั่นคงของชาวชุมชนตะอานุน

หนึ่งในความสำเร็จของโครงการบ้านมั่นคงชุมชนตะอานุน คือ การทำให้ “บ้าน” ไม่ใช่เพียงที่พักอาศัย ชั่วคราว แต่กลายเป็นที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ปลอดภัย และเอื้อต่อการใช้ชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากเดิมที่ชาว ชุมชนอาศัยในพื้นที่เช่าและบุกรุกซึ่งขาดความมั่นคงทางสิทธิในที่ดิน โครงการบ้านมั่นคงได้เปลี่ยนแปลงโดยการจัดหา ที่ดินแปลงใหม่ซึ่งเป็นที่ดินเอกชน อยู่ในพื้นที่หมู่ 3 บ้านนิบงบารู ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เพื่อย้าย สมาชิกจากพื้นที่เช่าหรือบุกรุกมาพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยถาวร บ้านในชุมชนตะอานุนสร้างด้วยวัสดุถาวร เช่น คอนกรีต อิฐบล็อก ฐานราก มีประตูหน้าต่างที่แข็งแรง ป้องกันผู้บุกรุก และปลอดภัยจากฝนตก น้ำท่วม และลมแรง ที่ดินเป็น กรรมสิทธิ์รวมของสมาชิกสหกรณ์ ช่วยให้ทุกครัวเรือนมีหลักประกันในชีวิต ลดความเสี่ยงจากการถูกไล่ที่ในอนาคต

บ้านแต่ละหลังถูกออกแบบและก่อสร้างอย่างแข็งแรง มี โครงสร้างมั่นคงรองรับภัยธรรมชาติ และเหมาะสมกับวิถีชีวิตของ ครอบครัวในท้องถิ่น เช่น การปรับบ้านเป็นบ้านชั้นเดียว ทางเดิน เรียบ มีไฟส่องสว่าง ห้องน้ำเป็นแบบนั่งราบและมีราวจับ เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนยังให้ความสำคัญกับการจัดวางผังบ้านและพื้นที่ โดยรอบให้เป็นระเบียบมีถนนทางเดินที่สามารถเข้าถึงได้สะดวก โดยเฉพาะผู้สูงอายุและเด็ก

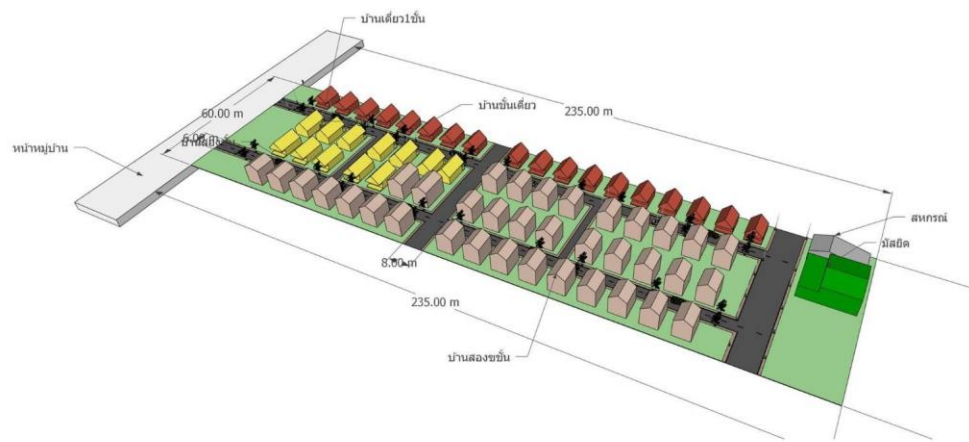
บ้านหลังใหม่ไม่ใช่แค่การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แต่คือการได้ ศักดิ์ศรีกลับคืนมา ชาวบ้านได้เป็นเจ้าของบ้านถูกต้องตามกฎหมาย มีโครงสร้างมั่นคงปลอดภัยอยู่ในชุมชนที่น่าอยู่ ทุกครอบครัวสามารถใช้ชีวิตอย่างสงบสุข มีความมั่นใจในอนาคต ไม่ ต้องกังวลว่าจะถูกรื้อย้ายหรือรื้อถอน และความภาคภูมิใจไม่ได้อยู่แค่ในตัวบ้าน แต่อยู่ใน “กระบวนการร่วมสร้าง” ทุก คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ออกแบบ ลงแรง และตัดสินใจ ตั้งแต่ขั้นตอนการรวมกลุ่ม การออม การยื่นขอ สนับสนุนไปจนถึงการก่อสร้างบ้านด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้ช่วยหล่อหลอมความเป็นเจ้าของและสร้างสายใยแห่งความ ร่วมมือในชุมชนอย่างแน่นแฟ้น

โครงการบ้านมั่นคงของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงชุมชนตะอานุน จำกัดมีสมาชิกสามัญ 66 ครัวเรือน สมาชิกสมทบ 37 คน ถือเป็นแบบอย่างของการสร้างที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคงและตอบโจทย์คนทุกวัยในชุมชน โดยใช้

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจหลัก ผ่านกลไกของสหกรณ์ องค์กรชุมชน และการสนับสนุนจากภาครัฐ และภาคีเครือข่าย

การออกแบบชุมชนให้เป็นพื้นที่น่าอยู่สำหรับทุกคนในครอบครัว

ก่อนการพัฒนาชาวชุมชนตะอานูนอาศัยอยู่ในบ้านเช่าหรือพื้นที่บุกรุก ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ขาดสาธารณูปโภค และสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในชุมชนช่วยให้ชุมชนน่าอยู่มากขึ้น มีการวางผังชุมชนให้สอดคล้องกับการใช้ชีวิตของทุกเพศทุกวัย เช่น มีระบบระบายน้ำ มีการสร้างถนนคอนกรีตภายในชุมชน ทางเดินปูเรียบ พร้อมไฟฟ้าส่องสว่าง เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกในการสัญจร แนวถนนในชุมชนมีการวางผังอย่างเป็นระบบ มีทางเดินระหว่างบ้านทำให้ไม่แออัด บ้านมีขนาดเท่ากันเป็นแถว ทำให้ดูเป็นระเบียบและปลอดภัยจากอัคคีภัย ทุกบ้านรักษาหน้าบ้านให้สะอาดและเรียบร้อยตามหลัก “หน้าบ้านน่ามอง”

ภายในชุมชนมีพื้นที่สาธารณะที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตร่วมกัน เช่น มีลานเอนกประสงค์ มีการก่อสร้างมัสยิดกลาง ชุมชนทำให้มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมศาสนา เวทีประชุม งานวันเด็ก หรือกิจกรรมผู้สูงอายุ นอกจากนี้สนามเด็กเล่น ขนาดเล็กภายในชุมชน เป็นพื้นที่สำหรับเด็กๆ ศาลาพักผ่อน มีกิจกรรมปลูกต้นไม้ จัดสวนกลางชุมชนและมุมพักผ่อน ใต้ร่มไม้ใหญ่พร้อมโต๊ะนั่ง ซึ่งเหมาะกับการใช้ประโยชน์ของคนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุและเด็ก

นอกจากนี้ ในชุมชนยังมีพื้นที่สีเขียวรอบบ้าน โดยส่งเสริมให้ทุกบ้านปลูกต้นไม้ จัดพื้นที่หน้าบ้านให้สะอาด สวยงาม มีระเบียบ และยังมีการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ชุมชนสะอาด มีสุขอนามัยที่ดีและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ระบบการเงินเพื่อความมั่นคงของชุมชนตะอานุน

ในปี พ.ศ. 2553 ชุมชนตะอานุนเริ่มรวมตัวจัดตั้ง “กลุ่มออมทรัพย์” เพื่อสะสมทุนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำจากระบบธนาคาร ต่อมาได้พัฒนากลุ่มออมทรัพย์จนสามารถจดทะเบียนเป็น “สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงชุมชนตะอานุน จำกัด” ในปี พ.ศ. 2559 โดยมีสมาชิกสามัญ 66 ครอบครัว และสมาชิกสมทบ 37 คน มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการ 9 คนที่มาจากสมาชิกหมุนเวียนกันทำหน้าที่ เพื่อความโปร่งใสและมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสตรีและกลุ่มเยาวชน ซึ่งช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนที่หลากหลาย สมาชิกทุกครัวเรือนออมเงินเป็นประจำเดือน เงินออมเหล่านี้ใช้เป็นทุนหมุนเวียนของชุมชน เช่น ใช้กู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพหรือกรณีฉุกเฉิน และมีระบบเงินกู้ภายในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยเน้นให้กู้เพื่อการลงทุนมากกว่าการบริโภค และมีระบบติดตามการใช้เงินอย่างเข้มงวด อีกทั้งสหกรณ์ยังมีการจัดกิจกรรมมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการเงิน เช่น การทำบัญชีครัวเรือน

การวางแผนรายรับรายจ่ายให้กับสมาชิก ทำให้ช่วยลดภาระหนี้ในระบบ ครัวเรือนมีเงินสำรองใช้ในยามจำเป็น สมาชิกหลายรายสามารถใช้เงินกู้ไปต่อยอดอาชีพ เช่น ค้าขาย ทำขนม งานช่าง หรือการเกษตร ส่งผลให้ชุมชนมีระบบเงินทุนภายในที่เข้มแข็ง ไม่ต้องพึ่งพาแหล่งทุนภายนอกมากนัก

ระบบออมทรัพย์และสินเชื่อชุมชน สมาชิกทุกครัวเรือนมีการออมเงินประจำและมีเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชนผ่านระบบออมทรัพย์และการพัฒนาเศรษฐกิจภายใน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มค้าขาย และสินเชื่อภายในสหกรณ์ ซึ่งเป็นสินเชื่อชุมชนดอกเบี้ยต่ำ สำหรับพัฒนาอาชีพหรือใช้ในยามฉุกเฉิน นอกจากนี้ทางสหกรณ์ยังมีการทำบัญชีครัวเรือนและวางแผนรายรับ รายจ่าย สนับสนุนการกู้เพื่อลงทุนในอาชีพ ไม่ใช่เพื่อการบริโภค และมีระบบติดตามผล ทำให้สมาชิกสามารถปรับตัวทางเศรษฐกิจได้ดีขึ้น และลดหนี้สิน

จากเงินออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัยสู่การดูแลกันทุกช่วงชีวิต

ต่อมาได้มีการประสานกับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะเตงนอก เพื่อขยายความช่วยเหลือและการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ด้วยการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยใช้เงินจากการออมและปันผลจากกิจกรรมของสหกรณ์ เพื่อให้

ความช่วยเหลือสมาชิกในยามเจ็บป่วย เสียชีวิต หรือประสบเหตุฉุกเฉิน ทำให้ชุมชนมีระบบช่วยเหลือแบบพึ่งตนเอง สมาชิกมีหลักประกันเมื่อเจ็บป่วยหรือเสียชีวิต ลดความเครียดทางเศรษฐกิจ ทำให้ใช้ชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีมากขึ้น

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าระบบการออมและจัดสวัสดิการของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงชุมชนตะนาวสี จำกัด ไม่ใช่เพียงเครื่องมือทางการเงิน แต่เป็นหัวใจของการสร้างความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก จากเดิมที่มีรายได้น้อย ไร้หลักประกันด้านที่อยู่อาศัยและชีวิต กลายเป็นชุมชนที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่มั่นคง มีพลังในการจัดการตนเอง และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่นๆ ได้อย่างชัดเจน

สร้างบ้าน...สร้างอาชีพ : เมื่อเศรษฐกิจชุมชนตะนาวสีเติบโตไปพร้อมกับที่อยู่อาศัย

การพัฒนาชุมชนให้มั่นคงอย่างแท้จริงไม่ได้หยุดอยู่แค่การมีบ้านอยู่ แต่ต้องมีฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงควบคู่กันไป ด้วย สำหรับชุมชนตะนาวสีการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจจึงเป็นอีกหนึ่งมิติสำคัญที่ได้รับการผลักดันอย่างจริงจังหลังจากการสร้างบ้านแล้วเสร็จ

หลังจากที่ชุมชนตะนาวสีได้บ้านที่มั่นคงแล้ว สิ่งที่มาอย่างเป็นระบบ คือ การพัฒนา “เศรษฐกิจครัวเรือน” เพื่อให้สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว โดยสหกรณ์และผู้นำชุมชนได้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักส่งเสริมการเรียนรู้ เทศบาล และ พอช. จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละครัวเรือน เช่น การอบรมแปรรูปอาหาร ขนมหั้บ้าน งานหัตถกรรม รวมทั้งเรื่องการค้าขาย และการสร้างแหล่งเรียนรู้อาชีพในชุมชน เพื่อให้คนในพื้นที่ได้เรียนรู้ทักษะใหม่โดยไม่ต้องเดินทางไปไกล และยังมีการส่งเสริมในระดับชุมชน โดยจัดตั้งกลุ่มอาชีพตามความถนัด เช่น กลุ่มแม่บ้านทำขนมพื้นบ้าน กลุ่มช่างฝีมือ เช่น ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง กลุ่มเกษตรบ้านๆ การค้าขาย การทำบัญชีครัวเรือน และการตลาดออนไลน์ และยังมีการสร้างเครือข่ายตลาดในการจำหน่ายสินค้าในตลาดท้องถิ่น ร้านค้าชุมชน ตลาดชุมชน และกิจกรรมของอำเภอเมืองยะลา เพื่อจำหน่ายสินค้าของชุมชน

นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัวในบริเวณบ้าน ไม่เพียงเพื่อลดค่าใช้จ่าย แต่ยังช่วยให้มีอาหารปลอดภัยไว้บริโภคเอง และสามารถจำหน่ายได้ในระดับชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง

การพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนตะอานุ่นเป็นรูปธรรมที่เด่นชัดของการใช้สหกรณ์เป็นฐาน ทั้งในด้านการรวมกลุ่มอาชีพ การสร้างระบบการออมเงิน การลดหนี้สิน จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ทำให้สมาชิกในชุมชนมี**รายได้ครัวเรือนที่มั่นคงมากขึ้น** จากอาชีพที่หลากหลาย และสามารถต่อยอดเป็นธุรกิจชุมชน ลดการพึ่งพางานรับจ้างเพียงอย่างเดียว เกิด**เศรษฐกิจชุมชนหมุนเวียนภายใน** ผ่านร้านค้าชุมชน กลุ่มผลิตสินค้า สร้างการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจภายในชุมชน เกิด**ทายาทเศรษฐกิจรุ่นใหม่** ที่มีกลุ่มเยาวชนเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมเศรษฐกิจ ช่วยพัฒนาแนวคิดธุรกิจและเรียนรู้ระบบความร่วมมือภายในชุมชน มี**เงินออมและเข้าถึงแหล่งทุนในชุมชน** ทำให้ครัวเรือนมีวินัยทางการเงิน เกิดความมั่นคงในระยะยาว ไม่ต้องพึ่งพาหนี้ในระบบ นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้จากการมีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ สมาชิกมีส่วนร่วมบริหารจัดการสหกรณ์และกลุ่มอาชีพอย่างเป็นระบบ

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : พื้นฟู ดูแล และเติบโตอย่างยั่งยืน

ชุมชนตะอานุ่นให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านอื่นๆ เพราะสิ่งแวดล้อมที่ดีส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพ ความเป็นอยู่และความน่าอยู่ของชุมชนโดยรวม โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการเรื่องการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชน การจัดการขยะ การบริหารจัดการน้ำ

การจัดการให้มีพื้นที่สีเขียวกลางชุมชน : ชาวชุมชนได้ร่วมกันปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบบ้านและในพื้นที่ส่วนกลาง เช่น การปลูกต้นไม้รอบบ้าน การปลูกต้นไม้ริมทาง เช่น สมุนไพรรวมผลไม้ ดอกไม้ประดับ จัดทำแปลงผักรวมกลางชุมชน สำหรับบริโภคในครัวเรือน การจัดสวนหย่อมบริเวณพื้นที่ว่างระหว่างบ้าน เพื่อให้เป็นพื้นที่พักผ่อนของคนทุกวัย รวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติสำหรับเด็ก

การจัดการขยะและสิ่งปฏิกูลอย่างเป็นระบบ : มีการจัดการขยะโดยแยกประเภท สร้างจุดทิ้งขยะรวม แยกจุดทิ้งขยะตามประเภท เช่น ขยะรีไซเคิล ขยะเปียก ขยะอันตราย สนับสนุนให้ทำปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ เพื่อนำกลับมาใช้ในแปลงเกษตรของชุมชน รณรงค์ “บ้านสะอาด ชุมชนสะอาด” และมี Big Cleaning Day ทุกเดือน โดยให้สมาชิกซึ่งรวมถึงเด็กและเยาวชนร่วมกันทำความสะอาดพื้นที่รอบบ้านและพื้นที่สาธารณะ เพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อม

การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน : ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลสะเตงนอก ในการพัฒนาคูระบายน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมและลดการสะสมของน้ำเสีย มีการขุดลอกคูน้ำ และปรับปรุงการระบายน้ำ เพื่อไม่ให้เกิดน้ำท่วมขังซึ่งช่วยปรับปรุงสุขอนามัยของชุมชนร่วมกับเทศบาลตำบลสะเตงนอก บางครัวเรือนติดตั้งถังเก็บน้ำฝน เพื่อใช้ในการรดน้ำต้นไม้หรือทำความสะอาด ลดการพึ่งพาน้ำประปา

จากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน อาทิ ชุมชนมีการรณรงค์คัดแยกขยะและความร่วมมือกับเทศบาลในการจัดเก็บ กิจกรรม Big Cleaning Day กลายเป็นกิจกรรมประจำที่สร้างจิตสำนึก

สิ่งแวดล้อมให้กับทุกครัวเรือน รวมถึงเยาวชน ชุมชนปรับเปลี่ยนสภาพจากพื้นที่แห้งแล้งไม่มีสีเขียวสู่ชุมชนที่ร่มรื่น และเหมาะกับคนทุกช่วงวัย มีการปลูกต้นไม้ สร้างสวนหย่อม ทำให้เกิดพื้นที่พักผ่อน พบปะ และส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ของคนในชุมชน และเปลี่ยนจากการจัดการโดยภายนอกสู่การบริหารสิ่งแวดล้อมโดยคนในชุมชน มีคณะกรรมการชุมชนที่ดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยตรง และมีการอบรมและส่งเสริมความรู้ เช่น การจัดทำปุ๋ยหมัก การจัดทำบัญชีสิ่งแวดล้อม หรือการดูแลต้นไม้ร่วมกัน

การพัฒนาของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงชุมชนตะนาวสี จำกัด ยังแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยใช้พลังจากภายในชุมชนเป็นหลัก ผลลัพธ์ที่ได้ไม่ใช่แค่ชุมชนสะอาดน่าอยู่ แต่ยังรวมถึงการสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบร่วม และการมีส่วนร่วมของคนทุกช่วงวัยในการดูแลบ้านของตนเอง

จากชุมชนที่ถูกมองข้าม สู่ความภาคภูมิใจที่มากกว่ารางวัลของชาวชุมชนตะนาวสี

หลังการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ชุมชนบ้านมั่นคงตะนาวสีได้รับ การยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องในหลายมิติ ทั้งด้านงบประมาณ การพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต และความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จและความยั่งยืนของการดำเนินงาน อาทิ **สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)** สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบ้านมั่นคง วางแผนชุมชน และเสริมสร้างศักยภาพแกนนำ **เทศบาลตำบลสะเตงนอก** สนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ทางเดิน ไฟฟ้า การจัดการระบบน้ำ รวมถึงการจัดอบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ **สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยะลา และสำนักงานแรงงานจังหวัดยะลา** สนับสนุนอุปกรณ์และงบประมาณในการฝึกอาชีพและพัฒนาอาชีพของชุมชน **โรงเรียนและสถาบันการศึกษาในพื้นที่** ร่วมกิจกรรมส่งเสริมเยาวชน เช่น ค่ายเยาวชนพัฒนาชุมชน ค่ายสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

นับตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นมา ชุมชนบ้านมั่นคงตะนาวสีได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ มีรางวัลเชิดชูเกียรติ อาทิ ปี 2564 ได้รับรางวัลชุมชนดีเด่นด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดยะลา ปี 2565 ได้รับรางวัลชุมชนต้นแบบการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมระดับชุมชน จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ ปี 2566 ได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนเรียนรู้การพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนจนเมือง โดย พอช.

นอกจากนี้แล้ว คนในชุมชนยังมีความภาคภูมิใจกับการมีตัวตนในสังคม จากการที่คนในชุมชนรู้สึก “มีบ้านหรือที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง” ทำให้มีความมั่นใจและมีศักดิ์ศรีในชีวิตเพิ่มขึ้น สมาชิกกล้าที่จะมีบทบาทในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น เช่น ร่วมเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน กรรมการมัสยิด ชุมชนได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกมากขึ้น ไม่ถูกมองเป็นพื้นที่สลัมหรือที่อยู่ชั่วคราวอีกต่อไป รวมทั้งการที่ชุมชนได้กลายเป็นพื้นที่เรียนรู้โดยมีชุมชนจากต่างจังหวัด เช่น ปัตตานี นราธิวาสมาเยี่ยมเยียน และสมาชิกมีโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นๆ เช่น ชุมชนบ้านมั่นคงในพื้นที่ภาคกลางและภาคเหนือ เป็นต้น

บ้านมั่นคงตะนาวสี: เมื่อปัญหาคือครู ผู้สอนให้เราพึ่งพาตนเอง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตภายใต้แนวคิด “บ้านที่ให้มากกว่าคำว่าบ้าน” ของชุมชนบ้านมั่นคงตะนาวสี เริ่มจากการวางรากฐานด้านกายภาพที่มั่นคง สร้างบ้านที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับทุกช่วงวัย จากนั้นชุมชนร่วมกันพัฒนาด้านสังคมและเศรษฐกิจ เช่น จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ จัดพื้นที่สาธารณะสำหรับเด็ก ผู้สูงอายุ และจัดฝึกอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการขยะ การจัดการน้ำ ปลูกต้นไม้ และดูแลพื้นที่สีเขียว บ้านมั่นคงจึงไม่ได้สร้างแค่ตัวอาคาร แต่สร้าง “คน” และ “ชุมชน” ไปพร้อมกัน แต่กว่าจะมาถึงวันนี้ได้ ชาวชุมชนบ้านมั่นคงตะนาวสีต้องเผชิญปัญหาอุปสรรคนานัปการ ทำให้ได้บทเรียนว่า “ความยากไม่ใช่ข้ออุปสรรคที่หยุดความฝัน แต่เป็นครูที่สอนให้ชุมชนได้เรียนรู้ เติบโต และพึ่งพาตัวเองอย่างมั่นคง” ชุมชนตะนาวสีพิสูจน์แล้วว่า แม้ตนเองเผชิญปัญหามากมาย แต่ด้วยความร่วมมือ ความพยายาม และการมีเป้าหมายร่วมกัน ทุกปัญหาก็สามารถเปลี่ยนเป็นโอกาสในการเรียนรู้ และนำไปสู่ความสำเร็จที่ทุกคนภาคภูมิใจในวันนี้

